

Öğretmenlerin Kaynaştırma Kavramına İlişkin Metaforik Algıları

Havva Aysun KARABULUT

Abant İzzet Baysal Üniversitesi
havvakarabulut@ibu.edu.tr

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9119-3626>

Arş. Gör. Ahmet Serhat UÇAR

Anadolu Üniversitesi
asucar@anadolu.edu.tr

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5910-8751>

Yunus YILMAZ

Anadolu Üniversitesi
yunus_yilmaz@anadolu.edu.tr

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6988-798X>

Kadriye UÇAR

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
kadriye.baki@adu.edu.tr

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9522-7624>

Özet

Ülkemizde özel gereksinimli bireylerin önemli bir bölümü eğitimlerini kaynaştırma ortamlarında sürdürmektedir. Öğretmenlerin içerisinde buldukları bu eğitim sürecine ilişkin algılarının işleyişe ilişkin önemli bilgiler vereceği düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, öğretmenlerin kaynaştırma kavramına ilişkin metaforik algılarını kullandıkları metaforlar aracılığıyla tespit etmektir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenolojik) deseniyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcıları MEB'e bağlı okullarda görev yapan farklı branşlarda 230 öğretmendir. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanan metafor geliştirme formu ile toplanmıştır. Öğretmenlerden formda yer alan "Kaynaştırma ..... gibidir. Çünkü....." ifadesini tamamlamaları istenmiştir. Toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Analiz sonucu altı temaya ulaşılmıştır. Bunlar zenginlik (f:65), yetersizlik (f: 28), iş birliği süreci (f:20), eğitim süreci (f: 88), durum (f:12) ve farklılık (f:17) olarak kaynaştırmadır. Araştırma bulguları öğretmenlerin kaynaştırma eğitimini büyük ölçüde eğitim süreci ve zenginlik olarak nitelediklerini ortaya koymaktadır. Buna karşın kaynaştırma kavramına olumsuz anlam yükleyen öğretmenler de bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma, Metafor, Öğretmenler, Özel Eğitim

The Metaphorical Perceptions of Teachers on the Concept of Inclusion

Abstract

The purpose of this study was to determine the metaphorical perceptions of teachers on the concept of inclusion through the metaphors they developed. It was a phenomenological study based on qualitative research methods. The participants were 230 subject-matter teachers with different specialization areas working at schools affiliated with the Ministry of National Education. Research data were collected using a metaphorical instrument developed by the researchers. The participants were asked to complete the statement of "Mainstreaming is like ..... as it is/does ....". The obtained data were analyzed through content analysis. Six themes were established as a result of data analysis. These were wealth (f: 65), paucity (f: 28), cooperation procedure (f: 20), educational procedure (f: 88), condition (f: 12) and difference (f: 17). Research findings

revealed that teachers mostly described inclusive education as educational procedure and wealth. But there were also teachers attributing negative connotations to the concept of inclusion.

Keywords: *Inclusion, Metaphor, Special Education, Teachers.*

Giriş

Eğitimin amacı, bireyin ilgi ve yeteneklerini geliştirerek topluma uyum sağlaması ve toplumdan yüksek düzeyde faydalanmasına yardımcı olmaktır (Altundaş, 2010). Tipik gelişim gösteren bireyler gibi, özel gereksinimli bireylerin de topluma katılmaları ve toplum tarafından kabul görmeleri, günlük yaşam içinde bulunan birçok beceriyi gerçekleştirebilmelerine bağlıdır (Odluyurt ve Batu, 2009). Özel gereksinimli bireylerin topluma katılım sağladıkları ve eğitim ihtiyaçlarının karşılandığı eğitim ortamlardan birisi kaynaştırma ortamlarıdır. Tarihsel süreçte özel gereksinimli bireylerin eğitim aldıkları ortamlar farklılaşmaktadır. Geçmişte bu bireylerin toplumdan uzak, ayrı ve yatılı okullarda eğitim almaları yaklaşımı benimsenirken, bugün tüm dünyada ve Türkiye’de kaynaştırma eğitimi kabul görmüştür. Özel gereksinimli bireylerin akranları ve toplumla iç içe olmaları amaçlanmaktadır (Kargın, 2004). Kaynaştırma, özel gereksinimli öğrencilerin normal gelişim gösteren akranları ile genel eğitim sınıflarındaki eğitimlerinin özel eğitim desteğiyle sürdürülmesidir (Allen ve Cowdery, 2005; Kargın, 2004). 2018 yılında çıkarılan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde kaynaştırma şu şekilde tanımlanmıştır: “Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla bu bireylere destek eğitim hizmetleri de sunularak akranlarıyla birlikte tam zamanlıya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak verilen eğitimidir.”

Yapılan araştırmalarda kaynaştırma eğitimi alan özel gereksinimli bireylerin akademik becerilerinde (matematik, fen bilimleri, okuma becerileri vb.) ve sosyal davranışlarında olumlu gelişmeler olduğu ifade edilmektedir (Diken ve Batu, 2013). Ayrıca kaynaştırmanın özel gereksinimli bireylerin toplumda bağımsız olarak hareket etme becerilerini geliştirdiği ve topluma uyum sağlamasını kolaylaştırdığı da alanyazında vurgulanmaktadır (Güleryüz, 2009; Karataş, 2000). Kaynaştırma ortamında eğitim alan özel gereksinimli bireyler tipik gelişim gösteren akranlarıyla oyun becerileri, iletişim becerileri, sosyal etkileşim ve iş birliği gibi sosyal gelişim alanlarında olumlu kazanımlar elde ettikleri ifade edilmektedir (Akbulut, 2020). Böylece özel gereksinimli bireylerin sosyal kabul düzeyleri artmasıyla birlikte, sınıf ortamından çıkarak günlük hayatta arkadaşlık ilişkisi kurmaya ve sosyal etkileşime girmeye başladığı gözlemlenmiştir (Odluyurt, 2015). Özel gereksinimli bireylerin etkileşimler sırasında akranlarının davranışlarını model almalarının sosyal becerilerini olumlu yönde etkilemesinin yanında psikomotor, dil ve bilişsel becerilerinin gelişimine de olumlu yönde etkilediği ifade edilmektedir (Allen ve Cowdery, 2005). Kaynaştırma eğitimi özel gereksinimli bireylere olduğu kadar, tipik gelişim gösteren bireylere ve öğretmenlere de fayda sağlamaktadır.

Öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarının gerekliliğine inanması, kaynaştırmanın yararlarını bilmesi ve özel gereksinimli bireyi kabul etmesi kaynaştırma uygulamalarının başarısını etkileyecektir (Ataman, 1996). Öğretmenin özel gereksinimli bireye yönelik olan tutumu, normal gelişim gösteren öğrenciler açısından da büyük önem taşımaktadır (Batu, 2000).

Metafor kavramı; öğrenmenin kolaylaşmasını sağlayan, ifade edilmek isteneni daha az sözcükle söylemeye fırsat veren ve soyut bir kavramı somutlaştırmayı sağlayan bir araç olarak tanımlanmaktadır (Cengiz, 2016). Palmquist (2001) metaforu iki kavram ya da nesnenin, benzerliklerini ve farklılıklarını karşılaştırma yoluyla aktarım yaparak oluşturulan mecazi yapılar olarak ifade etmiştir. Metaforların belirgin olmayan kavramlara açıklık getirebileceği, özen gösterilerek oluşturulduğunda ise yararlı bir eğitim aracı olarak da kullanılabilirliği ifade edilmektedir (Beşkardeş, 2007).

Alanyazın incelendiğinde; Altıntaş, Baykan, Kahraman ve Altıntaş (2015) fen bilgisi öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi, kaynaştırma öğretmeni ve kaynaştırma öğrencilerine ilişkin metaforik algıları; Kök, Balci ve Bilgiz, (2017) okul öncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının

kaynaştırma öğrencisine yönelik metaforları ve Gürsoy, Aral, Öz ve Aysu (2019) öğretmenlerin kaynaştırma/bütünleştirme uygulaması hakkındaki görüşlerine yönelik bir metafor çalışmalarına rastlanmıştır. Alanyazında öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin metaforik algılarına yönelik çalışmaların sınırlı sayıda olması ve öğretmenlerin kaynaştırma kavramına ilişkin algı ve düşüncelerinin ortaya konulmasının önemi bu çalışmayı gerekli kılmaktadır. Bu araştırmanın temel amacı, öğretmenlerin kaynaştırma kavramına ilişkin metaforik algılarını kullandıkları metaforlar aracılığıyla tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmenlerin, kaynaştırma kavramına ilişkin geliştirmiş oldukları metaforlar nelerdir?
2. Öğretmenlerin geliştirdikleri bu metaforlar ortak özellikleri bakımından incelendiğinde hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

YÖNTEM

Desen

Öğretmenlerin kaynaştırma kavramına ilişkin algılarını ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenolojik) deseniyle gerçekleştirilmiştir. Olgubilim araştırmaları bireylere tamamiyle yabancı olmayan ve tam olarak anlamını kavrayamadıkları olguları ortaya koymayı amaçlamayan araştırmalar için bir alt yapı sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu doğrultuda öğretmenlerin kaynaştırma kavramına ilişkin metaforları olgubilim deseniyle ortaya koyulmuş ve içerik analizi ile yorumlanmıştır.

Katılımcılar

Araştırmaya başlangıçta 365 öğretmen katılmıştır. Ancak metaforik araştırma kriterleri doğrultusunda, bu kriterlere uymayan katılımcı verilerinin çıkartılması sonrasında araştırmanın son katılımcı sayısı 230 olarak belirlenmiştir. Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Cinsiyet	Kadın		Erkek		Toplam	f (%)
Sınıf Öğretmenliği		70	33	103	44,78	
	Özel Eğitim Öğretmenliği	12	13	25	10,86	
	Türkçe Öğretmenliği	14	6	20	8,69	
	İngilizce Öğretmenliği	16	4	20	8,69	
Branş	Fen Bilimleri Öğretmenliği	8	8	16	6,95	
	Matematik Öğretmenliği	12	4	16	6,95	
	Okul Öncesi Öğretmenliği	12	1	13	5,65	
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	4	5	9	3,91	
Teknoloji ve Tasarım Öğretmenliği	6	2	8	3,47		
Hizmet Süresi	0-5 Yıl	6-10 Yıl	11-15 Yıl	16-20 Yıl	21+ Yıl	
	24	36	51	30	89	

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya 103 sınıf, 25 özel eğitim, 20 Türkçe, 20 İngilizce, 16 fen bilimleri, 16 matematik, 13 okul öncesi, 9 sosyal ve 8 teknoloji ve tasarım öğretmeni olmak üzere toplam 230 öğretmen katılmıştır. Katılımcıların 154’ü kadın, 76’sı erkektir. Meslekteki hizmet sürelerine göre ise 21 yıl ve üzeri çalışan 89, 11 ve 15 yıl arası çalışan 51, 6 ve 10 yıl arası çalışan 36, ve 16 ve 20 yıl arası çalışan 30 öğretmen, mesleğin ilk beş yılında ise 24 öğretmen bulunmaktadır.

Veri Toplama Süreci

Öğretmenlerin kaynaştırma kavramına ilişkin metaforlarını ortaya çıkarmak amacıyla “Kaynaştırma ..... gibidir.” Şeklinde verilen ifadeyi tamamlamaları istenmiştir. İkinci aşamada, öğretmenlerin kaynaştırma kavramıyla ilişkilendirdikleri metaforu açıklamaları için “Çünkü.....” ifadesini tamamlamaları istenmiştir. Formun geliştirilmesi sürecinde özel eğitim alanında görev yapan ve kaynaştırmaya ilişkin çalışmaları olan üç öğretim elemanından görüş ve onay alınmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi üç aşamalı bir süreçte gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada katılımcıların metafor analizine uygun olmayan verileri elenmiştir. Alanyazında metafor araştırmalarında verilerin değerlendirme sürecinde kullanılan kriterler şu şekilde ifade edilmektedir:

1. Herhangi bir metafor kaynağını içermemesi,
2. Herhangi bir gerekçenin ya da mantıksal dayanağın sunulmaması,
3. Birden fazla kategoriye ait özellikleri içermesi,
4. Öğrenme güçlüğü kavramının anlaşılmasına herhangi bir katkısı olmaması (Aladağ ve Kuzgun, 2015; Saban, 2008).

Bu dört kritere uymayan katılımcı cevapları araştırmaya dâhil edilmemiştir. İkinci aşamadaysa öğretmenlerin kullandıkları metaforların betimsel analizi yapılarak tablo haline getirilmiştir ve betimsel hale getirilen metaforlardan kodlar çıkarılmıştır. Kod çıkarma işlemi sonrasında iki farklı araştırmacı eş zamanlı olarak kodları metaforlara göre gruplamıştır. Ardından araştırmacılar bir araya gelerek gruplaştırılmış kodlar üzerinde uzlaşmaya varmıştır. Burada temel amaç elde edilen verilerden kodlar aracılığıyla temalara ulaşmaktır. Uzlaşma sürecindeki tüm görüş ayrılıkları detaylı şekilde irdelenmiş ve ortak bir karara bağlanmıştır. Son aşamada ise gruplanan kodlar üzerinden temalara ulaşılmıştır. Veriler bulgu haline getirilmeden önce altı temaya ulaşılmıştır. Verilerin sunumunda katılımcıların kişisel bilgilerinin gizliliğinin sağlanması amacıyla araştırma verileri toplandığında katılımcılara form sıralarına göre Ö.1 Ö.2 Ö.3 şeklinde kodlar verilmiştir.

Geçerlik Güvenirlik

Araştırmanın geçerlik ve güvenilirlik ölçütlerini karşılamasına dikkat edilmiştir. Bu doğrultuda verilerin analizi süreci detaylı olarak açıklanmış ve veriler nitel özellikleri içerecek şekilde aktarılmıştır. Kod ve temalaştırma aşaması, üç farklı öğretim elemanının bireysel eşleştirmeler ardından tüm kod ve temalarda uzlaşma sağlanması şeklinde gerçekleştirilmiştir. Ortaya çıkan bütün sorun ve ayrılıklarda görüş birliği yoluyla son karara varılmıştır.

Araştırmada Etik Süreçler

Gerçekleştirilen araştırmanın verileri 29.05.2019-15.07.2019 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmada yer alan katılımcılar 2019 yılı haziran ayında Muğla ilinde gerçekleştirilen öğretmenlerin mesleki çalışma dönemi seminerlerine katılan öğretmenlerdir. Öğretmenlerle ön görüşmeler gerçekleştirilerek araştırmanın amacı, konusu, veri toplama süreci, etik ilke ve sorumluluklar, veri kullanım izni, gönüllü katılım süreci, araştırmadan çekilme hakkı ve verilerin gizliliğine ilişkin bilgi verilmiştir. Ardından araştırmada gönüllü olarak katılmayı kabul eden öğretmenlerle onam formu alınarak veri toplama aracı paylaşılmış veriler toplanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Öğretmenlerin kaynaştırma kavramına ilişkin metafor algılarını ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışmanın bulguları için, öncelikle çalışma kapsamındaki metaforlar incelendikten sonra

metaforlardan alt kategoriler oluşturulmuştur. Her bir tema altında metaforlar ve bu metaforların frekans (f) dağılımları tablolaştırılarak verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Kaynaştırma Kavramına İlişkin Kullandıkları Metaforlarla Oluşturulan Temalar

Temalar	Metafor Sayısı	%
1. Zenginlik olarak kaynaştırma	65	28,26
2. Yetersizlik olarak kaynaştırma	28	12,17
3. İş birliği süreci olarak kaynaştırma	20	8,69
4. Eğitim süreci olarak kaynaştırma	88	38,26
5. Durum olarak kaynaştırma	12	5,21
6. Farklılık olarak kaynaştırma	17	7,39
Toplam	230	100

Tablo 2’de görüldüğü üzere öğretmenlerin metaforlarından hareketle oluşturulan alt kategoriler; zenginlik olarak kaynaştırma, yetersizlik olarak kaynaştırma, iş birliği süreci olarak kaynaştırma, eğitim süreci olarak kaynaştırma, durum olarak kaynaştırma ve farklılık olarak kaynaştırma şeklinde sıralanmıştır.

Tablo 3. Öğretmenlerin “Zenginlik Olarak Kaynaştırma” Temasında Geliştirdikleri Metaforlar

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
23 Nisan çocuk şenliği	1	Düğün yeri	1	Meyve salatası yapmak	2
Ağaç	1	Dünya	1	Meyve tabağı	1
Alet çantası	1	Ebru sanatı	1	Mutualist ilişki	1
Aşure	1	Farklı kültürden insanlar	1	Nergis tarlasında açan sümbül	1
Aynı bahçedeki farklı bitki	1	Renklerin karıştırılması	2	Oyuncak sepeti	1
Berberlik	1	Gökkuşağı	6	Papatyanın içindeki gül	1
Beyaz renk	1	Gül	1	Rengarenk çiçek bahçesi	1
Bir demek güldeki papatya	1	Gül bahçesindeki papatyadır	1	Renkler	2
Birbirinden faydalanmak	1	Gülün dikenini	2	Renklerin birlikteliği	1
Çiçek aranjmanı	1	İşlenmemiş elmas	1	Saksıdaki farklı tonda açmış çiçek	1
Çiçek tarlasındaki çeşitlilik	1	Kardelen	1	Salata	2
Çiçek	1	Kır çiçeği demetindeki gelincik	1	Senfoni orkestrası	2
Çiçek bahçesindeki	1	Kırmızı çiçeklerin	1	Sucuklu yumurta	1

arı		arasına pembe çiçek			
Çiçek buketindeki yeşillik	1	Kırmızı lale bahçesindeki beyaz gül	1	Tabaktaki şekerler	1
Çirkin ördek yavrusu	2	Kırmızı topların arasındaki sarı top	1	Toplum	1
Değişik çiçek kokuları	1	Kibrit kutusu	1	Türlü yemeği	2
Denizdeki çeşitlilik	1	Küçük çocukların birlikte oynaması	1		
Dizi	1	Meyve bahçesi	1		

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenler tarafından en sık tekrarlanan metaforlar şunlardır; gökkuşağı, gülün dikenini, çirkin ördek yavrusu, renklerin karıştırılması, renkler, meyve salatası yapmak, salata, senfoni orkestrası ve türlü yemeğidir. Diğer üretilen metaforlar ise 23 nisan çocuk şenliği, ağaç, alet çantası, aşure, aynı bahçedeki farklı bitki, beraberlik, beyaz renk, bir demek güldeki papatya, birbirinden faydalanmak, çiçek aranjmanı, çiçek tarlasındaki çeşitlilik, çiçek, çiçek bahçesindeki arı, çiçek buketindeki yeşillik, çirkin ördek yavrusu, değişik çiçek kokuları, denizdeki çeşitlilik, dizi, düğün yeri, dünya, ebru sanatı, farklı kültürden insanlar, renklerin karıştırılması, gökkuşağı, gül, gül bahçesindeki papatyadır, gülün dikenini, işlenmemiş elmas, kardelen, kır çiçeği demetindeki gelincik, kırmızı çiçeklerin arasına pembe çiçek, kırmızı lale bahçesindeki beyaz gül, kırmızı topların arasındaki sarı top, kibrit kutusu, küçük çocukların birlikte oynaması, meyve bahçesi, meyve salatası yapmak, meyve tabağı, mutualist ilişki, nergis tarlasında açan sümbül, oyuncak sepeti, papatyanın içindeki gül, rengarenk çiçek bahçesi, renkler, renklerin birlikteliği, saksıdaki farklı tonda açmış çiçek, salata, senfoni orkestrası, sucuklu yumurta, tabaktaki şekerler, toplum, türlü yemeği şeklindedir. Öğretmenler tarafından oluşturulan bu kategoriyle ilgili bazı metafor örnekleri aşağıda verilmiştir;

"Aşılınmış bir Ağaç gibidir çünkü her dalı bir başka güzeldir." Ö26

"Kaynaştırma alet çantası gibidir. Her bir aletin ayrı bir görevi vardır." Ö222

"Kaynaştırma çiçek bahçesindeki arı gibidir. Çünkü arısız bal olmaz." Ö80

"Kaynaştırma, beyaz renk gibidir. Çünkü bütün renklerin karışımından oluşsa da onsuz boya takımı olmaz" Ö240

"Kaynaştırma çirkin ördek yavrusu gibidir. Çünkü ilk başlarda herkes tarafından dışlanan ördek yavrusu daha sonra herkesin hayranlıkla baktığı birisine dönüşür." Ö155

"Dizi gibidir çünkü her bölüm farklıdır." Ö260

"Ebru sanatı gibi renkleri harmanlamadır." Ö301

"Gökkuşağı gibidir. Her rengin etkisini görebilirsin." Ö71

"Kaynaştırma çocuklar gülün dikenini gibidir. Gülü seven dikenine katlanır." Ö117

"Kibrit kutusu gibidir çünkü hepsi aynı gözükür farklılık göze batmaz." Ö55

"Kardelen gibidir çünkü bu dünyada bende varım diyor özel olmayı sevgi ve merhameti içeriyor." Ö215

"Kaynaştırma kırmızı lale bahçesindeki beyaz gül gibidir. Çünkü, kalbine ulaşmak zordur ama ulaşıncaya hepsinden daha güzel kokar." Ö64

“Küçük çocukların birlikte oyun oynaması gibidir. Çünkü onlar birbirinden çok farklı olsalar bile birlikte oyun oynayabilirler.” Ö38

“Kaynaştırma, mutualist ilişkiye örnektir. İki taraf da fayda görür.” Ö84

“Gökkuşuğu gibidir, farklı renklerle uyum içindedir” Ö88

“Renkler gibidir. Her bir renk yaşama bir güzellik katar.” Ö132

“Kaynaştırma sucuklu yumurta gibidir. Çünkü farklılıkları kabul ettikleri zaman birlikte daha güzeldirler.” Ö137

“Türlü yemeği gibidir. Çünkü tek çeşit insan yoktur hayatta, renk katan farklı bakan, zor veya çabuk anlayan insanlar vardır.” Ö188^

Tablo 4. Öğretmenlerin “Yetersizlik Olarak Kaynaştırma” Temasında Geliştirdikleri Metaforlar

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Alt seviyede beceri sahibi olma çabası	1	Geçistirme	1	Sevmediğin yemeği yemek	1
Arada kalma	1	Güçlük	1	Stres	1
Boşlukta kaybolmuş bir uzay cismi	1	Havanda su dövmek	1	Tamir edilebilir bir eşya	1
Çorak toprakta yetiştirilmeye çalışılan bitki	1	Kafesteki kuş	1	Taşıyabileceğinden fazla yük	1
Dışlanmışlık	1	Meyve ağacı	1	Yarım elma	1
Dilini çok az bildiğimiz bir ülkede bir rehber eşliğinde yaşamak	1	Öğretmende yetersizlik duygusu	1	Zeytin yağı ve su karışımı	1
Duvara bantla yapıştırılmış resim kartonu	1	Ölmeden ölmek	1	Zorla yapıştırmaya çalışmak	1
Ezik domateslerin sağlamlarla birlikte satılması	1	Rüzgarın önündeki yaprak	1		
Fazlalık	1	Sağlam meyvelerin içine ham meyve koymak	3		

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin yetersizlik olarak kaynaştırma kategorisine ilişkin olarak dokuz metafor ürettiği görülmektedir. Üretilen metaforlar; alt seviyede beceri sahibi olma çabası, arada kalma, boşlukta kaybolmuş bir uzay cismi, çorak toprakta yetiştirilmeye çalışılan bitki, dışlanmışlık, dilini çok az bildiğimiz bir ülkede bir rehber eşliğinde yaşamak, duvara bantla yapıştırılmış resim kartonu, ezik domateslerin sağlamlarla birlikte satılması, fazlalık, geçistirme, güçlük, havanda su dövmek, kafesteki kuş, meyve ağacı, öğretmende yetersizlik duygusu, ölmeden ölmek, rüzgarın önündeki yaprak, sağlam meyvelerin içine ham meyve koymak, sevmediğin yemeği yemek, stres, tamir edilebilir bir eşya, taşıyabileceğinden fazla yük, yarım elma, zeytin yağı ve su karışımı, zorla yapıştırmaya çalışmak şeklindedir. Aşağıda öğretmenlerin ifadelerinden örneklere yer verilmiştir;

“Kaynaştırma alt seviyede beceri sahibi olma çabasıdır. Çünkü kendisi de yetersiz olduğunun bilincindedir.” Ö174

“Koşulları uygun olmayan toprakta yetiştirilmeye çalışılan bitki gibidir çünkü o toprak bu bitki için uygun değildir. Ama orada yetiştirilmeye çalışılıyordu. Koşulları göz ardı edilmiştir.” Ö241

“Duvara bantla yapıştırılmış resim kartonu gibidir. Çünkü yapıştırırsın düşer, yapıştırırsın düşer.” Ö356

“Fazlalık. Sınıfta sanki olmasan da olur gibi bir muamele görür çocuk.” Ö148

“Kafesteki kuş gibidir. Çünkü kafeste uçamaz.” Ö316

“Türkiye’de ölmeden ölmek gibidir. Çünkü herkes senden “o zaten kaynaştırma alıyor” diye bahseder. Komsun bilir, dostun bilir, askerlik şubesi bilir vb. Uğraş ki kendini anlataşın.” Ö290

“Kaynaştırma sevmediğin yemeği yemek gibidir. Çünkü istemeden bu haldesindir.” Ö26

“Strestir çünkü her an mevcut düzeni bozabilir.” Ö183

“Tamir edilebilir bir eşya gibidir. İstenirse onarılabilir.” Ö258

“Zeytin yağı ve su karışımı gibidir. Çünkü kaynaştırma öğrencileriyle diğer öğrenciler bir bütün olamazlar. Birbirlerine tam anlamıyla karışamazlar.” Ö41

“Rüzgarın önündeki yaprak gibidir. Çünkü rüzgar varsa yaprak kırırdar. Rüzgar yoksa yaprak kırılmaz.” Ö83

“Zorla yapıştırmaya çalışmak gibidir. Çünkü sınıftaki diğer öğrencilerin seviyesine çıkarmaya çalışmak için uğraşılır.” Ö246

Tablo 5. Öğretmenlerin “İş Birliği Süreci Olarak Kaynaştırma” Temasında Geliştirdikleri Metaforlar

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Arı kolonisi	1	Can simidi	1	Karıncalar	1
Bina yapmak	1	Deli zeytin	1	Kibrit çöpleri ve kutusu	1
Bir araya gelmek	1	Farklı iletkenlerin birbirine bağlanması	1	Köprü	2
Birlikte adım atmayı öğrenmek	1	Farklı renkleri bir arada görmek	1	Organların uyumlu bir ritimle çalışması	2
Birlikte çözmek	1	Galka	1	Sıcak su havuzu	1
Birliktelik	1	İmece	1	Takım oyunu	1

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin iş birliği süreci olarak kaynaştırma kategorisine ilişkin olarak on sekiz metafor ürettiği görülmektedir. Üretilen metaforlar; arı kolonisi, bina yapmak, bir araya gelmek, birlikte adım atmayı öğrenmek, birlikte çözmek, birliktelik, can simidi, deli zeytin, farklı iletkenlerin birbirine bağlanması, farklı renkleri bir arada görmek, galka, imece, karıncalar, kibrit çöpleri ve kutusu, köprü, organların uyumlu bir ritimle çalışması, sıcak su havuzu, takım oyunu şeklindedir. Aşağıda öğretmenlerin ifadelerinden örneklere yer verilmiştir;

“Kaynaştırma arı kolonisi gibidir. Herkes kendince uzmanlığını yerine getir. Kraliçe arı yeni nesilleri doğurur, işçi arılar bakım, temizlik, erzak teminini sağlar, asker arılar ise güvenlik için çalışır.” Ö311

“Bir arada, birlikte, iş birliği yaparak, dayanışarak bina yapmak gibidir. Çünkü her birimiz gereksinim duyduğumuz alanlarda yardım alırız, zor olanı gerçekleştiririz. Biri harç yapar, öbürü tuğla çıkar, beriki sıva.” Ö217

“Farklı iletkenlerin birbirine bağlanması gibidir. Çünkü dirençleri farklı olsa da akım devam eder.” Ö29

“Köprü gibidir, özel çocukla akranını birleştirir.” Ö143

“Sıcak su havuzu gibidir başta giren kişi bir daralır bunalır yüzemeyeceğini düşünür diğer insanlarla sonra suyun sıcaklığına ayak uydurunca çıkmak istemez.” Ö144

Tablo 6. Öğretmenlerin “Eğitim Süreci Olarak Kaynaştırma” Temasında Geliştirdikleri Metaforlar

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Açmamış çiçek	1	Farklı parçalardan yeni bir ürün oluşturma	1	Narin bir çiçek	1
Ağaca aşı yapmak	3	Farklı şekillerde öğrenebilen çocukların bir arada olması	1	Narkoz	1
Ayakkabıları bağlayan ipin birbirinden ayrılması	1	Fidan	2	Nehir	1
Aynı arıktaki sulanan bitkiler	1	Futbolcunun büyük takıma transferi	1	Ormana uyum sağlamaya çalışan bir fidan	1
Kesilmiş bir parçayı tekrar kumaşa eklemek	1	Görme bozukluğunun hekim kontrolündeki tedavi süreci	1	Ormandaki ağaçlar	1
Aynı saksıdaki güllerden birinin geç olgunlaşması	1	Göz doktoru	1	Oyuna alınmayan çocuk	1
Baston	1	Gurur duymak	1	Özel ders	1
Bir canlının kendi tabiatında gelişim göstermesi	1	Gül	2	Parmak izleri	1
Birleştirme	1	Işık	1	Paylaşmak	1
Bitki	1	Işıksız fidan büyütme	1	Römork	1
Buzu suda eritmek	1	Kabullenme süreci	1	Sevgi	1
Bütünleştirme	1	Kakao	1	Sevgi seli	1
Bütünün düşmüş parçası	1	Kaktüs	1	Sosyallik	1
Can simidi	1	Kaktüslerin yanında büyüyen papatya	1	Sürüye yeni gelmiş bir kuzu	1
Cılız bir tayın diğer	1	Kaplumbağa	1	Şemsiye	1

taylarla aynı ortamda olması				
Çaba	1	Karanlıkta uzanan bir el	1	Tedavi 1
Çiçek	4	Karanlıkta yolunu bulmasına yardımcı olunan birisi	1	Tren rayları 1
Çirkin ördek yavrusu	1	Keke eklenen yumurta	1	Triatlon 1
Çocuğun hayat bulduğu bir çalışma	1	Kirpi	1	Uyum 1
Çok sıcak su	1	Koza	1	Yabancı ülkede dil kursuna katılmak 1
Dengede tutma	1	Kuş	1	Yavru kedi 1
Deniz yıldızı	1	Kuş yavrusu	1	Yoğurtla sütün karışması 1
Direksiyonu olmayan araba	1	Küçük bir ırmağın denize dökülmesi	1	Yumak 1
Eğitim	1	Labirentteki levhalar	1	Yumurtadan çıkamamış civciv 1
Ek parça	1	Madene inen galeriler	1	Zinciri takılı bisiklet 1
Eksik şekil sandalyenin düzeltilmesi	1	Malzeme ile aşçıyı bir araya getirmek	1	
Evin mutfak bölümü	1	Nabza göre şerbet	1	

Araştırmaya katılan öğretmenler tarafından aktarılan metaforlar çoğunlukla eğitim süreci olarak kaynaştırma kategorisi altında yer aldığı görülmektedir. Frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılan metaforların ağaca aşı yapmak, çiçek, fidan ve gül olduğu görülmektedir. Tablo 6 incelendiğinde üretilen metaforlar; açmamış çiçek, ağaca aşı yapmak, ayakkabıları bağlayan ipin birbirinden ayrılması, aynı arıta sulanan bitkiler, kesilmiş bir parçayı tekrar kumaşa eklemek, aynı saksıdaki güllerden birinin geç olgunlaşması, baston, bir canlının kendi tabiatında gelişim göstermesi, birleştirme, bitki, buzu suda eritmek, bütünleştirme, bütünün düşmüş parçası, can simidi, cılız bir tayın diğer taylarla aynı ortamda olması, çaba, çiçek, çirkin ördek yavrusu, çocuğun hayat bulduğu bir çalışma, çok sıcak su, dengede tutma, denizyıldızı, direksiyonu olmayan araba, eğitim, ek parça, eksik şekil sandalyenin düzeltilmesi, evin mutfak bölümü, farklı parçalardan yeni bir ürün oluşturma, farklı şekillerde öğrenebilen çocukların bir arada olması, fidan, futbolcunun büyük takıma transferi, görme bozukluğunun hekim kontrolündeki tedavi süreci, göz doktoru, gurur duymak, gül, ışık, ışısız fidan büyütmek, kabullenme süreci, kakao, kaktüs, kaktüslerin yanında büyüyen papatya, kaplumbağa, karanlıkta uzanan bir el, karanlıkta yolunu bulmasına yardımcı olunan birisi, keke eklenen yumurta, kirpi, koza, kuş, kuş yavrusu, küçük bir ırmağın denize dökülmesi, labirentteki levhalar, madene inen galeriler, malzeme ile aşçıyı bir araya getirmek, nabza göre şerbet, narin bir çiçek, narkoz, nehir, ormana uyum sağlamaya çalışan bir fidan, ormandaki ağaçlar, oyuna alınmayan çocuk, özel ders, parmak izleri, paylaşmak, römork, sevgi, sevgi seli sosyallik, sürüye yeni gelmiş bir kuzu, şemsiye, tedavi, tren rayları, 10alısan10, uyum, yabancı ülkede dil kursuna katılmak, yavru kedi, yoğurtla sütün karışması, yumak, yumurtadan çıkamamış civciv, zinciri takılı bisiklet şeklindedir. Aşağıda öğretmenlerin ifadelerine yer verilmiştir;

“Kaynaştırma öğrencisi açmamış çiçek gibidir çünkü emek ister, sularsan açar, bakmazsan solar.” Ö337

“Ağaca aş yapmak gibidir. Çünkü aş tutarsa güzel olur.” Ö110

“Kaynaştırma baston görevi görür. Normal ilerlemeye destek verir.” Ö327

“Kaynaştırma, yüzme bilmeyen birinin can simidi ile yüzme bilenler ile aynı denize bırakılmasıdır. Çünkü yüzme bilmese bile diğerlerinden cesaret alabilir.” Ö30

“Kaynaştırma cılız bir tayın diğer taylarla aynı ortamda zarar görmeden koşup oynamasına olanak sağlayarak onlardan ayrı özel beslenmesidir.” Ö65

“Sıcak su havuzu gibidir başta giren kişi bir daralır bunalır yüzemeyeceğini düşünür diğer insanlarla sonra suyun sıcaklığına ayak uydurunca çıkmak istemez.” Ö144

“Kaynaştırma bir yere ek parça yapmak gibidir çocuğu bir ortama kaynaştırıp eğitimine devam ederse yavaş yavaş problem olan davranışlarını törpüler.” Ö140

“Yeni yeşermekte olan bir fidan gibidir. Gerekli ortam ve şartlar sağlanmaz ise büyüyemez.” Ö243

“Kaynaştırma göz doktoru gibidir fakat her herkese aynı gözlüğü veren bir göz doktoru. Çünkü, kaynaştırma öğrencilerinin ihtiyaçları diğer gözlüklerle karşılanamamaktadır.” Ö145

“Kozu gibidir. Sabırla kaynaşmasını ve ürün vermesini beklersin.” Ö309

“Kuş yavrusu... Uçmayı öğrenmede sonunda başarıya ulaşırlar.” Ö244

“Madene inen galeriler gibidir çünkü öğrenmeye ulaşmayı sağlar” Ö354

“Kaynaştırma narkoz gibidir. Sağlığına kavuşmak amacıyla ameliyat olması gereken hastanın, ameliyatı sırasında belli dozda narkoz alması elzemdir.” Ö142

“Arabanın arkasına bağlanan römork gibidir. Bir rehberle desteğe ihtiyaç vardır.” Ö317

“Şemsiye gibidir. Islananları (aynı özelliklere sahip öğrenci) korur.” Ö322

“Tren rayları gibidir, çok uzun yolumuz vardır.” Ö207

“Yumurtadan çıkamamış civciv. Yumurtadan çıkamamış olan civciv akranlarına göre daha geç yumurtadan çıkmayı başarıp ve ortama uyum sağlama konusunda akranlarını gözlemler ve arkadaş edinir.” Ö193

Tablo 7. Öğretmenlerin “Durum Olarak Kaynaştırma” Temasında Geliştirdikleri Metaforlar

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Kalabalıkta yolunu kaybetmek	1	Normalleşme	1	Yabancı Dil	3
Kalabalıktaki tek kalmak	1	Özümseme	1	Yabancı olmak	1
Kaybolmaktır	1	Su	1	Yalnızlığın paylaşılması	2

Tablo 7 incelendiğinde öğretmenlerin durum olarak kaynaştırma kategorisine ilişkin olarak dokuz metafor ürettiği görülmektedir. Üretilen metaforlar; kalabalıkta yolunu kaybetmek, kalabalıktaki tek kalmak, kaybolmaktır, normalleşme, özümseme, su, yabancı dil, yabancı olmak, yalnızlığın paylaşılması şeklindedir. Aşağıda öğretmenlerin ifadelerinden örneklere yer verilmiştir;

“Kalabalıktaki tek kalmadır. Çünkü diğer çocuklar dışlayabilir.” Ö139

“Kaybolmaktır, öğrenmen gerekleri senden önce öğrenenler arasında ne yapacağını şaşırmasıdır.” Ö291

“Özümseme gibidir. Bütünleşmeyi gerektirir.” Ö156

“Kaynaştırma, yalnızlığın paylaşılması gibidir. Çünkü insan yalnız kalıp soyutlanırsa mutsuzlaşabilir.” Ö142

Tablo 8. Öğretmenlerin “Farklılık Olarak Kaynaştırma” Temasında Geliştirdikleri Metaforlar

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Akvaryum balığını denize atmak	1	Bütünlüğün arasında farklı olmak	1	Sarımsakları yoğurt	1
Anlaşamayan çocuklar	1	Çilek tarlasında patates	1	Tarladaki farklı bir ürün	1
Ayırt edilmeyen evlat	1	Çirkin ördek yavrusu	1	Uzakta bir ev	1
Balık sürüleri arasında yüzen bir balık	1	Farklılık	1	Yemeğe şeker katmak	1
Beyaz sürüdeki siyah kuzu	1	Kalabalıklar içinde annesini bulamayan bir bebek	1	Yeni öğrenci	1
Bir arada yaşayabilmek	1	Özel bir çiçek	1		

Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin farklılık olarak kaynaştırma kategorisine ilişkin olarak 17 metafor ürettiği görülmektedir. Üretilen metaforlar; akvaryum balığını denize atmak, anlaşamayan çocuklar, ayırt edilmeyen evlat, balık sürüleri arasında yüzen bir balık, beyaz sürüdeki siyah kuzu, bir arada yaşayabilmek, bütünlüğün arasında farklı olmak, çilek tarlasında patates, çirkin ördek yavrusu, farklılık, kalabalıklar içinde annesini bulamayan bir bebek, özel bir çiçek, sarımsakları yoğurt, tarladaki farklı bir ürün, uzakta bir ev, yemeğe şeker katmak, yeni öğrenci şeklindedir. Aşağıda öğretmenlerin ifadelerinden örnekler yer verilmiştir;

“Akvaryum balığını denize atmak gibidir çünkü her ikisinde de güvenli alandan çıkıp gerçek dünyayla yüzleşme söz konusudur” Ö67

“Okyanustaki balık sürüleri arasında yüzen bir balık gibidir. O balığı sudan çıkardığımızda sürüde bir eksiklik fark edilemese de o balık için çok şey fark edecektir.” Ö34

“Farklılıklara rağmen bir arada yaşayabilmek gibidir çünkü her çocuk farklıdır” Ö164

“Kalabalıklar içinde annesini bulamayan bir bebek gibidir çünkü etrafı kalabalıktır fakat yalnızdır” Ö216

“Seradaki özel bir çiçek gibidir ona karşı daha nazik davranılmalıdır.” Ö60

“Yeni öğrenci, sınıf arkadaşlarına yabancı” Ö321

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflarda görev yapan öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin algı ve tutumları eğitim sürecini doğrudan ya da dolaylı şekilde etkileyebilmektedir. Başarılı bir kaynaştırma uygulamasının paydaşların uygulamalara olan inanç, çaba, hazırlık ve bilgileriyle ilişkili olduğu belirtilmektedir (Batu, 2000; Kırcaali-İftar, 1998). Öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin bakış açılarını inceleyen birçok çalışma bulunmaktadır. Ancak metafor kullanılan çok az çalışmaya rastlanmakla birlikte bu çalışmayla öğretmenlerin kaynaştırmaya bakış açıları hakkında alanyazında aktarılanlardan farklı ipuçları elde edilebileceği düşünülmektedir. Çalışma bulguları incelendiğinde öğretmenlerin kaynaştırma sürecini zenginlik, yetersizlik, iş birliği süreci, eğitim süreci, durum ve farklılık olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Okul öncesi öğretmenleriyle kaynaştırmaya uygulamalarına ilişkin yapılmış bir metafor çalışmasında ise eşitlik, uyarlama, hayati, birleştirme ve birliktelik kavramlarına ulaşılmıştır (Sahillioğlu, 2020). Gürsoy ve diğerlerinin (2019) kaynaştırma sınıflarında görev yapan ortaokul öğretmenleriyle yürüttüğü metafor çalışmasında bulgularında sürecin yavaş ve zahmetli olduğu, öğrenciler için özel ilgi ve sabır gerektiği, profesyonel yardım ihtiyacı duyulduğu, faydalı bir uygulama olduğu, okul ve ailelerden beklentiler olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Kısaca kaynaştırma uygulamalarına ilişkin yapılmış diğer metafor çalışmalarında elde edilen bulgularla bu çalışmanın sonuçları karşılaştırıldığında iş birliği, eğitim süreci, farklılık, zenginlik temalarıyla örtüşürken yetersizlik temasıyla örtüşmemiştir.

Araştırmalar kaynaştırma uygulamalarının başarısındaki temel faktörün öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerini kabul eden bir tutum sergilemesi olduğu göstermektedir (Batu, 1998; Öncül, 2003). Kabul edici tutumlara benzer metaforlar incelendiğinde çalışmada “Bir canlının kendi tabiatında gelişim göstermesi, futbolcunun büyük takıma transferi, malzeme ile açıcıyı bir araya getirmek, karanlıkta yolunu bulmasına yardımcı olunan biri” gibi ifadeler dikkat çekmektedir. Yapılan çalışmalarda sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına yönelik olumlu bir tutum içerisinde olduğunu belirtilmektedir (Aysel, Zerey ve Töret, 2004; Diken ve Sucuoğlu, 1999; Gülerüz ve Özdemir, 2015; Kuzu, 2011). Benzer şekilde bu çalışmada zenginlik olarak kaynaştırma temasına ulaşılmış ve bu tema altında öğretmenlerin “23 Nisan çocuk şenliği, düğün yeri, beraberlik, rengarenk çiçek bahçesi, gökkuşağı,” gibi metaforlar elde edilmiştir. Kaynaştırmaya ilişkin öğretmen görüşlerinin alındığı diğer bir çalışmada ise sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmaya olumlu baktığı, yararlı bulunduğu ancak giderilmesi gereken pek çok eksik olduğu, destek hizmetlerden faydalanılması gerektiği ve uygulamada zorlandığı aktarılmıştır (Diken ve Sucuoğlu, 1999; Saraç ve Çolak, 2012). Araştırmadan elde edilen metaforlar incelendiğinde “kalabalıkta yolunu kaybetmek, tek kalmak, yabancı olmak, kaybolmak, yalnızlığın paylaşılması, işlenmemiş elmas” ifadeleri görülmektedir. Metaforlar Saraç ve Çolak’ın (2012) de yaptığı çalışmadaki eksiklerin giderilmesi, öğretmenlerin gerekli alanlarda desteklenmesi bulgularına benzer nitelik taşımaktadır.

Okul öncesi öğretmenlerinin katılımcı olduğu bir araştırmada katılımcıların genellikle kaynaştırmaya olumlu baktığı ancak engel türlerine ya da çeşitli değişkenlere göre tutumlarının farklılık gösterebildiği anlaşılmıştır (Sünbül ve Sargın, 2002). Bu çalışmada ise “arada kalma, kesilmiş parçayı tekrar kumaşa eklemek, bütünü düşmüş parçası” şeklinde aktarılan metaforların kaynaştırmaya karşı olumlu ancak değişken bir tutum sergilenebildiğini göstermiştir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin katıldığı araştırmada, öğretmenlerin kaynaştırma eğitimindeki yeterlilikleri ve bakış açıları incelenmiştir. Araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimini destekledikleri fakat yeterli bilgiye sahip olmadıkları anlaşılmıştır (Yaylacı ve Aksoy, 2016). Yapılan çalışma da ise “öğretimde yetersizlik duygusu, geçiştirme, dilini az bildiğimiz ülkede rehberle yaşamak, taşıyabileceğinden fazla yük, zorla yapıştırmaya çalışmak” şeklinde aktarılan metaforların Yaylacı ve Aksoy’un çalışmasındaki bulgulara benzer olduğu görülmektedir.

Kaynaştırma uygulamalarına ilişkin sınıf öğretmeni, okul öncesi öğretmeni ve branş öğretmenlerinin katılımcı olduğu çalışmalarda öğretmenlerin olumsuz tutum, bakış açısı ya da görüşte olduğunu

aktaran çalışmalar da bulunmaktadır (Akalin, 2014; Metin, 2018; Özdemir, 2010; Sargın ve Sünbül, 2002). Benzer bulgulara yapılan bu araştırmada da rastlanmıştır. “Çorak toprakta yetiştirilmeye başlayan bitki, havanda su dövmek, sağlam meyvelerin içine ham meyve koymak, sevmediğin yemeği yemek, ezik domateslerin sağlamlarla birlikte satılması, ölmeden ölmek, zorla yapıştırılmaya çalışmak” gibi metaforlar ifade edilmiştir.

Katılımcıların kaynaştırma uygulamalarına ilişkin olumlu ya da olumsuz herhangi bir tutum sergilemedikleri araştırma bulguları da bulunmaktadır. Ünal ve Saban (2014) tarafından sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada katılımcıların pozitif ya da negatif bir bakış açısına sahip olmadıkları görülmüştür. Bu çalışmada da öğretmenlerin benzer metaforlar ifade ettiği görülmektedir. Bu metaforlara örnek olarak “yeni öğrenci, ayırt edilmeyen evlat, balık sürüleri arasında yüzen bir balık, bir arada yaşayabilmek” gösterilebilir.

Kaynaştırma uygulamalarında kişi ya da kurumlarla iş birliği, sürecin amaçlandığı ya da planlandığı başarıya ulaşmasında etkin faktörlerden biridir. İş birliği içinde çalışmanın en önemli paydaşları içerisinde ise öğretmenler yer alır. Dolayısıyla öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarında iş birliği sürecine etkin katılmaları, sürece ilişkin pozitif bakış açısına ve yeterli bilgiye sahip olmaları önemlidir (Çolak, Vuran ve Uzuner, 2013; Wolfe ve Hall, 2003; Wood, 2002). Bu bağlamda bakıldığında araştırmamızın temalarından biri olarak öğretmenler kaynaştırma uygulamalarını iş birliği süreci olarak tanımlamışlardır. İş birliği bağlamında ifade edilen metaforlar arasında “birlikte çözmek, imece, takım oyunu, organların uyumlu bir ritimle çalışması” gibi ifadeler yer almaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin literatürdeki kaynaştırma uygulamalarında iş birliği sürecinin özelliklerine ilişkin farkındalıkları olduğu görülmüştür.

Metaforların farklı bakış açılarıyla kavramları ortaya çıkarmak, kıyaslamak ve zengin girdiler elde etmek adına kullanıldığı (Boostrom, 1998) düşünüldüğünde kaynaştırma uygulamalarına ilişkin sınıf, özel eğitim, Türkçe, İngilizce, fen bilimleri, matematik, okul öncesi, sosyal bilgiler ve teknoloji-tasarım öğretmenlerinin bakış açıları ortaya konmuştur. Araştırmaya katılan 230 öğretmenden elde edilen veriler zenginlik olarak kaynaştırma, yetersizlik olarak kaynaştırma, iş birliği süreci olarak kaynaştırma, eğitim süreci olarak kaynaştırma, durum olarak kaynaştırma ve farklılık olarak kaynaştırma başlıklarıyla 6 tema altında toplanmıştır. Bu temalardan beşi olumlu biri ise olumsuz bakış açılarını temsil etmektedir. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi hakkındaki bakış açılarını, tutum ve görüşlerini metaforlar aracılığıyla belirlemek amacıyla yapılan çalışmada alanyazına paralel bulgular elde edilmiştir. Geçmişten günümüze kaynaştırma eğitimine ilişkin yapılan çalışmalarda sınıf, okul öncesi ve branş öğretmenlerinin olumlu ve olumsuz düşünce ve anlayışları ortaya konmuştur. Bu çalışmada bazı öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin olumlu, bazılarının olumsuz, bir grup öğretmenin de nötr olduğu görülmektedir. Ancak araştırmamızın en dikkat çekici sonuçlarından biri kaynaştırma eğitimi hakkında olumsuz tutum ve görüşe sahip öğretmenlerin ifade ettiği metaforların katılığıdır. Öyle ki olumsuzluk barındıran metaforlarda verilen mesajlar, bir kez daha kaynaştırma uygulamalarının başarısında öğretmenlerin hazırbulunuşluk, inanç, çaba ve bilgilerinin yeterli düzeyde, motivasyonlarının ise yüksek olması gerektiğini göstermiştir (Gökdere, 2012; Batu, 2000). Az sayıda olumsuz görüşe sahip olan öğretmenlerin dışındaki katılımcıların geneli ise kaynaştırma uygulamalarına ilişkin pozitif bakış açısına sahip olduğu görülmektedir.

Okul, öğretmen, öğrenci gibi olguların metaforlar aracılığıyla ele alındığı çalışmalarda, olguların tüm yönleriyle detaylı bir şekilde açıklanabilmesi için tekil metafordan öte birçok metafordan faydalanmak gerekmektedir (Saban, 2008). Bu bakış açısıyla benzer araştırmalar kaynaştırma uygulamalarındaki tüm paydaşları içine alacak şekilde çoğaltılabilir. Kaynaştırma uygulamalarına ilişkin metaforlar aracılığıyla yapılan çalışmalar oldukça sınırlı olduğundan benzer çalışmalar özel eğitim ve genel eğitim literatürüne zenginlik katacaktır. Ek olarak kaynaştırma uygulamalarına ilişkin hala olumsuz görüşlerin, bu eğitim anlayışının henüz tam kabul almamış olduğu görülmektedir. Öğretmenlere

kaynaştırma uygulamalarının felsefesini, işleyişini, yetersizliği olan çocuklara ve normal gelişim gösteren akranlarına faydalarının anlaşılmasını sağlayacak çalıştay, konferans, seminer gibi etkinlikler yapılabilir.

KAYNAKÇA

Akalın, S. (2014). Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan rehber öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin gereksinimleri. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 6(1), 115-142.

Akbulut, E. (2020). *Sınıf öğretmenlerinin öz yeterlilik algıları ile kaynaştırma eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Diyarbakır, Dicle Üniversitesi.

Allen, K. E., ve Cowdery, G. E. (2005). *The Exceptional Child: Inclusion in Early Childhood Education* (6th Edition). NY: Thomson Delmar Learning.

Altıntaş, G., Baykan, Ö., Kahraman, E., ve Altıntaş, S. U. (2015). Öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi, kaynaştırma öğretmeni ve kaynaştırma öğrencilerine ilişkin metaforik algıları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 147-157.

Altundaş, S. (2010). Eğitimin temel kavramları. Z. Cafoğlu (Ed.), *Eğitim bilimine giriş temel kavramlar* (1. baskı, s. 13-44) içinde. Ankara: Grafiker Yayınları. doi:10.14527/9786052410233

Artan, İ., ve Uyanık-Balat, G. (2003). Okul öncesi eğitimcilerinin entegrasyona ilişkin bilgi ve düşüncelerinin incelenmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 11(1), 65- 80.

Aysel, O., Zerey, Z. ve Töret, G. (2004). Sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(1), 23-33.

Batu, E. S. (2000). Kaynaştırma, destek hizmetler ve kaynaştırmaya hazırlık etkinlikleri. *Özel Eğitim Dergisi*, 2(4), 35-45.

Batu, E. S. (1998). *Özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırıldığı bir kız meslek lisesindeki öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüş ve önerileri* (Doktora tezi). Eskişehir, Anadolu Üniversitesi.

Beşkardeş, S. (2007). *Üstün zekâlı ve özel yetenekli öğrencilerin yabancı dil (İngilizce) öğretiminde metafor sisteminin uygulanması* (Yüksek lisans tezi). Afyon, Kocatepe Üniversitesi.

Boostrom, R. (1998). Safe spaces: reflections on an educational metaphor. *Journal of Curriculum Studies*, 30(4), 397-408. doi.org/10.1080/002202798183549

Cengiz, İ. (2016). *Biyoloji öğretmen adaylarının laboratuvar kavramına ilişkin metaforları ve görsel imajları* (Yüksek lisans tezi). Ankara, Gazi Üniversitesi.

Çolak, A., Vuran, S., ve Uzuner, Y. (2013). Kaynaştırma uygulanan bir ilköğretim sınıfındaki sosyal yeterlik özelliklerinin betimlenmesi ve iyileştirilmesi çalışmaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 14(02), 33-53. doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000183

Diken, İ. H., ve Sucuoğlu, B. (1999). Sınıfında zihin engelli çocuk bulunan ve bulunmayan sınıf öğretmenlerinin zihin engelli çocukların kaynaştırılmasına yönelik tutumlarının karşılaştırılması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 2(03), 25-39. doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000042

Diken, İ. H., ve Batu, S. (2013). Kaynaştırmaya giriş. İ. H. Diken (Ed.), *İlköğretimde kaynaştırma* (2. baskı, s. 2-25) içinde. Ankara: Pegem Akademi.

Fusun, Ü., ve Saban, A. İ. (2014). Kaynaştırma uygulamasının yapıldığı sınıflarda, öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik tutumları-I. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(1), 388-405.

Gökdere, M. (2012). Sınıf öğretmenleri ile sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik tutum, endişe ve etkileşim düzeylerinin karşılaştırmalı incelemesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2789-2806.

Güleryüz, B., ve Özdemir, M. (2015). Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3), 53-64.

Güleryüz, Ş. O. (2009). *Kaynaştırma eğitimine devam eden engelli öğrencilerin akranları ile ilişkilerinde karşılaştıkları sorunların değerlendirilmesi* (Doktora tezi). Konya, Selçuk Üniversitesi.

Gürsoy, F., Aral, N., Öz, N. S., ve Aysu, B. (2019). Öğretmenlerin Kaynaştırma/bütünleştirme Uygulaması Hakkındaki Görüşleri. *III Uluslararası Öğretmen Eğitimi ve Akreditasyon Kongresi*, Ankara.

Karataş, Ş. (2000). *İlköğretim kurumlarımda görev yapan öğretmenlerinin işledikleri disiplin suçları ve aldıkları disiplin cezaları ile bireysel değişkenleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Erzurum, Atatürk Üniversitesi.

Kargın, T. (2004). Baş makale: kaynaştırma: tanımı, gelişimi ve ilkeleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Özel Eğitim Dergisi*, 5(2) 1-13. doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000080

Kargın, T., ve Baydık, B. (2002). Kaynaştırma ortamındaki işiten öğrencilerin işitme engelli akranlarına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 3(2), 27-39. doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000064

Kırcaali-İftar, G. (1998). Kaynaştırma ve destek özel eğitim hizmetleri. S. Eripek (Ed.), *Özel Eğitim* (1. baskı, 17-22) içinde. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Kök, M., Balci, A., ve Bilgiz, Ş. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının kaynaştırma öğrencisine yönelik metaforları. *Turan: Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 9(36), 290-302. dx.doi.org/10.15189/1308-8041

Kuzu, S. (2011). *Öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik tutumları ve öz duyarlılık düzeylerinin karşılaştırılması* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Metin, N. (2018). Okul öncesi kaynaştırma sınıfında öğretmen. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 428-439. dx.doi.org/10.24130/eccd-jecs.196720182279

Odluyurt, S., ve Batu, E. S. (2009). Okul öncesi dönemdeki kaynaştırmaya hazırlık becerilerinin öğretmen görüşlerine ve alanyazın taramasına dayalı olarak belirlenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(4), 1819-1851.

Öncül, N. (2003). *Kaynaştırma uygulaması yapılan ilköğretim okuluna devam eden zihin özürlü öğrencinin bulunduğu sınıfta normal çocuk annelerinin kaynaştırma uygulamasına ilişkin görüşleri* (Yüksek lisans tezi). Eskişehir, Anadolu Üniversitesi.

Özdemir, H. (2010). *Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Edirne, Trakya Üniversitesi.

Palmquist, R. A. (2001). Cognitive style and users' metaphors for the web: an exploratory study. *The Journal of Academic Librarianship*, 27(1), 24-32. doi.org/10.1016/S0099-1333(00)00205-6

Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55(55), 459-496.

Sahillioğlu, D. E. (2020). Okulöncesi öğretmenlerinin "kapsayıcı eğitim" kavramına ilişkin algıları: bir metafor analizi çalışması. *Journal of Inclusive Education in Research and Practice*, 1(1), 24-41.

Saraç, T., ve Çolak, A. (2012). Kaynaştırma uygulamaları sürecinde ilköğretim sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüş ve önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 13-28.

Sargın, N., ve Sünbül, A. M. (2002). Okul öncesi dönemde kaynaştırma eğitimine ilişkin öğretmen tutumları. *XI. Eğitim Bilimleri Kongresi*, Antalya.

Wolfe, P. S., ve Hall, T. E. (2003). Making inclusion a reality for students with severe disabilities. *Teaching Exceptional Children*, 35(4), 56-60. doi.org/10.1177/004005990303500409

Wood, J. W. (2002). *Adapting instruction to accommodate students in inclusive settings*. (4th ed.). New Jersey: Merrill Prentice Hall.

Yaylacı, Z., ve Aksoy, B. (2016). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimindeki yeterlilikleri. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2016(6), 19-40.